

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

گروه آموزشی مشاوره

پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره

گرایش توانبخشی

عنوان:

مقایسه ویژگی های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین

نگارش:

اعظم عرب

استاد راهنما:

دکتر منوچهر ازخوش

اساتید مشاور:

دکتر علی فرهودیان

دکتر بهروز دولتشاهی

استاد مشاور آمار:

مرجان فرضی

زمستان 1390

شماره ثبت: 3000-195

تقدیر و تشکر

بنام خداوند جان و خرد

کزین برتر اندیشه بر نگذرد

حمد و سپاس خدای را عزوجل که به انسان استعداد و فکرت آموخت تا حقایق جهان هستی را کاوش و کشف نماید و از این حقایق در جهت حل مشکلات جامعه بهره گیرد.

ضروری است که مراتب سپاس و قدر دانی خود را نسبت به همه عزیزان و بزرگوارانی که در تکمیل این پایان نامه مرا یاری داده اند ابراز نمایم. بدین وسیله از زحمات اساتید محترم راهنما و مشاور، جناب آقایان دکتر منوچهر ازخوش، دکتر علی فرهودیان و دکتر بهروز دولتشاهی و سرکار خانم مرجان فرضی تشکر و قدردانی مینمایم. همچنین از آقای محمد ابراهیمی که اینجانب را در تکمیل پرسشنامه ها یاری نموده اند، کمال تشکر را دارم.

امید آن دارم که این پژوهش خدمتی هر چند کوچک به جامعه علمی کشور باشد.

تقدیرم به پدر عزیزم:

که از او هر چه می گویم باز هم کم می آورم

خورشید شد و از روشنایی اش جان گرفتم و در ناامیدی ها ناام را

کشید و لبریزم کرد از شوق

اکنون حاصل دستان خسته اش رمز موفقیتیم شد

بر دستانش بوسه میزنم...

و تقدیرم به فواهران، برادران و قاله‌ی عزیزم

مهربان فرشتگانی که

لحظات ناب باور بودن، لذت و غرور دانستن، جسارت خواستن، عظمت رسیدن و تمام تجربه های

یکتا و زیبای زندگیم، مدیون حضور سبز آنهاست.

۹

تقدیرم به

همسر عزیزم

او که آغاز پیوند مشترکمان با دوری از هم

شروع شد

به پاس همراهی، صبوری و شکیباییش در

طول این دوران.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی‌های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آمفتامین انجام شده است.

روش: پژوهش حاضر از نوع علی مقایسه ای و پس رویدادی می‌باشد. در این مطالعه با توجه به ملاکهای ورود، 80 نفر از افراد وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین از بین کلیه افراد مراجعه کننده به مرکز تولدی دوباره به صورت نمونه گیری قضاوتی انتخاب و بر اساس متغیرهای جمعیت شناختی همتا شدند. برای گردآوری داده ها، پرسشنامه دموگرافیک و پرسشنامه ویژگی های شخصیتی نئو (فرم کوتاه) (NEO-FFI-R) مورد استفاده قرار گرفت. داده های گردآوری شده با استفاده از آزمون t تحلیل شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که بین میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت‌آمفتامین در حیطه روان‌رنجوری (N)، خوشایندی (A) و وظیفه شناسی (C) پرسشنامه شخصیتی NEO تفاوت معنادار وجود دارد ($p < 0/05$). بدین معنا که سطح روان‌رنجوری در مردان وابسته به مواد افیونی در مقایسه با مردان وابسته به مت‌آمفتامین بالاتر و سطح خوشایندی و وظیفه شناسی در مردان وابسته به مت‌آمفتامین در مقایسه با مردان وابسته به مواد افیونی بالاتر است اما هر دو گروه به لحاظ میزان برونگرایی (E) و گشودگی (O) از وضعیت تقریباً یکسانی برخوردارند ($P > 0/05$).

نتیجه گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، بین ویژگی شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت‌آمفتامین تفاوت وجود دارد. بنابراین شناخت شخصیت و ویژگی‌های رفتاری معتادان اقدامی مؤثر جهت پیشگیری یعنی شناسایی و غربالگری شخصیت‌های در معرض خطر و درمان یعنی بکارگیری سبک درمانی مطابق با سبک شخصیتی معتادان می‌باشد.

کلید واژه: ویژگی‌های شخصیت، مواد افیونی، مت‌آمفتامین، وابستگی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
1-1-1.....	1-1-1 مقدمه
3-1-2.....	2-1-2 بیان مساله
6-1-3.....	3-1-3 اهمیت و ضرورت
8-1-4.....	4-1-4 اهداف پژوهش
9-1-5.....	5-1-5 فرضیات پژوهش
10-1-6.....	6-1-6 تعاریف متغیرها

فصل دوم: پیشینه پژوهش

15-1-2.....	1-2-1 تاریخچه اعتیاد در ایران و جهان
18-2-2.....	2-2-2 انواع مواد مخدر و اثرات آن ها
18-2-2-1.....	1-2-2-1 کند کننده ها
20-2-2-2.....	2-2-2-2 محرک ها

- 26.....3-2-2 مواد افیونی.....
- 32.....4-2-2 کانابیس و توهم زها.....
- 35.....3-2 مدل های تبیین کننده ی اعتیاد.....
- 36.....1-3-2 مدل های محیطی - اجتماعی.....
- 37.....2-3-2 مدل های وراثتی.....
- 38.....3-3-2 مدل های شخصیتی.....
- 39.....4-3-2 مدل های یادگیری اجتماعی - مقابله ای.....
- 40.....5-3-2 مدل های تقویت - شرطی سازی.....
- 41.....6-3-2 مدل های رفتاری - جبری.....
- 42.....7-3-2 مدل های زیستی - روانی و اجتماعی.....
- 43.....4-2 وابستگی به مواد.....
- 45.....5-2 علائم ظاهری وابستگی به مواد.....
- 47.....6-2 سبب شناسی وابستگی به مواد.....
- 47.....1-6-2 عوامل سایکودینامیک.....
- 48.....2-6-2 عوامل ژنتیک.....

- 49.....3-6-2 عوامل عصبی - شیمیایی.....
- 50.....4-6-2 عوامل روانشناختی.....
- 51.....5-6-2 عوامل شناختی.....
- 52.....6-6-2 عوامل اجتماعی و فرهنگی.....
- 52.....7-2 نظریه های روانشناسی درباره اعتیاد.....
- 54.....8-2 نظریه صفت.....
- 57.....9-2 ویژگی های شخصیت.....
- 59.....10-2 مدل پنج عاملی شخصیت.....
- 62.....11-2 ابعاد شخصیت براساس مدل پنج عاملی.....
- 64.....12-2 عامل شخصیت و وابستگی به مواد.....
- 68.....13-2 پژوهش های انجام شده.....

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

- 73.....1-3 نوع مطالعه.....
- 73.....2-3 جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه.....
- 75.....3-3 ابزار پژوهش.....

79.....4-3 روش اجرای پژوهش.....

79.....5-3 روش تجزیه و تحلیل داده ها.....

80.....6-3 ملاحظات اخلاقی.....

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

81.....1-4 توصیف ویژگی های جمعیت شناخت.....

86.....2-4 فرضیات تحقیق.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری

93.....1-5 بحث.....

94.....2-5 بحث در چهارچوب فرضیات پژوهش.....

103.....3-5 نتیجه‌گیری.....

104.....4-5 محدودیت های تحقیق.....

104.....5-5 پیشنهادهایی برای پژوهش های آتی.....

106.....فهرست منابع.....

119.....پیوست.....

جداول :

- جدول 2-1 میزان کشفیات شیشه طی سال های 1384 - 1388 25
- جدول 2-2 میزان مهم ترین مواد غالب مصرفی در بین معتادان در سال 1386 35
- جدول 2-3 عوارض وابستگی به مواد 46
- جدول 4-1 مقایسه میانگین سنی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مردان وابسته به مت آمفتامین 81
- جدول 4-2 توزیع فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای سطح تحصیلات 82
- جدول 4-3 توزیع فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای وضعیت تأهل 84
- جدول 4-4 توزیع فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای وضعیت شغلی 85
- جدول 4-5 مقایسه میانگین نمرات ویژگی های شخصیتی مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین 86
- جدول 4-6 مقایسه میانگین نمرات دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در حیطه روان رنجوری 88
- جدول 4-7 مقایسه میانگین نمرات دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در حیطه برونگرایی 89
- جدول 4-8 مقایسه میانگین نمرات دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در حیطه گشودگی 90
- جدول 4-9 مقایسه میانگین نمرات دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در حیطه خوشایندی 91
- جدول 4-10 مقایسه میانگین نمرات دو گروه مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در حیطه وظیفه شناسی 92

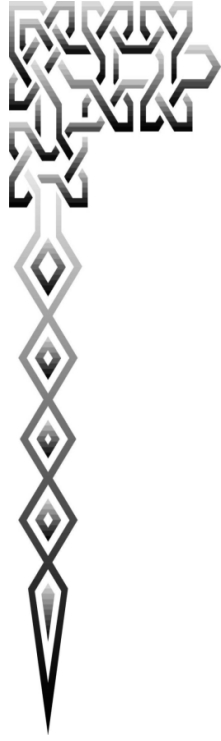
نمودارها :

نمودار 4-1 درصد فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای سطح تحصیلات.....83

نمودار 4-2 درصد فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای وضعیت تأهل.....84

نمودار 4-3 درصد فراوانی دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین بر مبنای وضعیت شغلی.....85

نمودار 4-4 میانگین نمرات دو گروه از مردان وابسته به مواد افیونی و مت آمفتامین در هر یک از حیطه ها.....87

فصل اول

کلیات پژوهش

1-1 مقدمه:

هر جامعه ای در طول حیات خود با پدیده ها، نیازها، مسائل و مشکلات متعددی مواجه می شود که ضرورت دارد برای رفع آن نیازها یا کنترل و یا کاهش مسائل و مشکلات تدابیر مناسب اندیشیده شود تا از این طریق زمینه ی ارتقاء مستمر کیفیت زندگی مردم و توسعه شاخص های مسالمت اجتماعی فراهم شود (موسوی چلک و حسینی، 1389). بدون شک یکی از این مسائل و مشکلات، مسأله اعتیاد¹ است. اعتیاد پدیده ای است که از زمان های دور در جوامع بشری وجود داشته و در حال حاضر نیز به موازات پیشرفت های علمی و افزایش غیرقابل تردید سطح شعور و آگاهی مردم، هم چنان در حال گسترش می باشد و هر ساله افراد زیادی را به دام خود می کشد (عصاریان، امیدی و اکبری، 1383). بطوریکه آمارهای منتشره از سوی سازمان های بین المللی نظیر سازمان بهداشت جهانی و برنامه ی کنترل مواد مخدر² سازمان ملل متحد حاکی از افزایش فزاینده تولید و مصرف مواد در سطح جهان است (اتکینسون و هیلگارد، 1385/2005).

کشور ما نیز به دلایل خاص جغرافیایی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی شرایط مستعدی را برای روی آوردن جوانان به اعتیاد داراست و ضرورت چاره اندیشی در این زمینه بیشتر احساس می شود. بر همین اساس یکی از تلاش های مسؤولان نظام مبارزه جدی با مواد مخدر بوده است، هر چند که در ابتدا مبارزه با این مشکل اساسی به صورت برخورد قانونی بوده، اما به دلیل ناکارآمد بودن روش های قانونی، در سال های اخیر توجه به سوی درمان و پیشگیری از اعتیاد از طریق شناخت عوامل به وجود آورنده و استفاده از روش های علمی معطوف شده است (حسن شاهی و احمدیان، 1383).

¹ . addiction
² . drug abuses

از طرفی تجربه کشورهای که در امر مبارزه با مواد مخدر تا حدودی موفق بوده اند نشان می دهد که این موفقیت ها مستلزم شناخت علمی گونه شناسی معتادان و استفاده از آن در امر پیشگیری اولیه و ثانویه با توجه به متغیرهای بومی بوده است (حیدری پهلویان، امیرزرگر، فرهادی نسب و محجوب، 1382).

در تحقیقات مربوط به اعتیاد از ویژگی های شخصیتی به عنوان یکی از عواملی که شخص را به سوی اعتیاد می کشاند نام برده شده است، این بررسی ها گویای آن هستند که ویژگی های شخصیت در شروع، گسترش و تداوم وابستگی به مواد نقش دارند. از این میان برخی از صفات شخصیتی پیش بینی کننده احتمال اعتیاد هستند و به طور کلی فردی را تصویر می کنند که دارای ویژگی هایی چون اعتماد به نفس پایین، فقدان مهارت های اجتماعی و انطباقی، روان رنجوری بالا، عدم ثبات عاطفی و هیجانی، احساس گناه و... هستند (عصاریان، امیدی و اکبری، 1383).

از طرف دیگر امروزه مصرف مواد مخدر جدید (صنعتی) در بین افراد وابسته به مواد مخدر و افراد غیر وابسته به مسئله مهمی در جامعه تبدیل شده است، به این دلیل که این مواد نه دارای بوی خاصی هستند و نه خماری مانند مواد سنتی ایجاد می کند، اما وابستگی شدیدتری به وجود می آورند. به عنوان مثال مصرف ماده ی محرک مت آمفتامین آسیب های جدی به مغز وارد می کند. مصرف این ماده متابولیسم بدن را افزایش داده و حالت نشاط آور ایجاد می کند. هوشیاری را زیاد می کند و سبب افزایش انرژی مصرف کننده می شود (موسوی چلک و حسینی، 1389). بنابراین شناخت ویژگی شخصیتی افراد وابسته به مواد مخدر نظیر کراک، هروئین و همچنین ویژگی شخصیتی افرادی که تغییر ماده داده و به سمت مواد جدیدی نظیر مت آمفتامین کشیده می شوند، نکته ای است مهم که در این تحقیق به آن پرداخته می شود.

1-2 بیان مسئله:

با نگاهی واقع بینانه به مسأله اعتیاد و سوء مصرف مواد به راحتی درمی یابیم که سوء مصرف مواد قرن ها وجود داشته و اکنون نیز هیچ کشوری نیست که از شیوع و گسترش آن در امان مانده باشد (حسن شاهی و احمدیان، 1383). براساس تحقیقی که توسط نارنجی ها و همکاران (1386) صورت گرفته تعداد معتادان کشور حدود 1200000 نفر تخمین زده شده و وضعیت مصرف مواد مخدر در کشور بدین شرح می باشد: تریاک 34 درصد، هروئین 19/2 درصد، کراک 26/6 درصد و شیشه 3/6 درصد می باشد.

قدرت و شدت اعتیادزایی مواد جدید و تغییر الگوی ماده مصرفی در سالهای اخیر بحث کاهش آسیب ناشی از سوء مصرف را پررنگ ساخته است زیرا مصرف این گونه مواد با ابتلا به انواع بیماریهای خطرناک و مرگ و میر ناشی از مصرف افراطی رابطه مستقیم دارد (عارف نسب، رحیمی، محمدی و بابا محمودی، 1386). سوء مصرف مت آمفتامین حدود یک دهه است که در کشور آغاز شده، این ماده باعث افزایش انرژی، بی خوابی، سرخوشی و بی اشتها می شده، مصرف مداوم آن موجب سوء ظن و توهم، خشونت و کاهش شدید قوه حافظه می شود. این ماده در چند سال اخیر در میان معتادان وابسته به مواد افیونی، بیماران تحت درمان نگهدارنده با متادون و جوانان سالم، رشد زیادی داشته است. با توجه به جهت این جریان، در آینده کوتاهی مشکل اصلی مراکز درمان که اکنون بیماران وابسته به مواد افیونی را با درمان های نگهدارنده مدیریت کرده اند، هجوم بیماران وابسته به مت آمفتامین به تنهایی یا به همراه مواد افیونی خواهد بود (اختیاری، 1388). از طرفی افراد وابسته به مواد افیونی بعد از مدتی به دلایل گوناگون از جمله ترک ماده مصرفی و رهایی از اعتیاد به سمت مواد جدیدی همچون مت آمفتامین کشیده می شوند. که برخلاف این باور، نه تنها آنان موفق به ترک نمی شوند بلکه وابستگی شدیدی به ماده ای قوی تر پیدا می کنند که به مراتب از مواد سنتی اعتیادآورتر هستند.

در زمینه اعتیاد و سوء مصرف مواد سال‌هاست مطالعات زیادی صورت گرفته و سبب‌شناسی‌های فراوانی ارائه گردیده است، یکی از این حیطه‌ها که همیشه جای بحث بوده ارتباط پیچیده بین سوء مصرف مواد و شخصیت است. افرادی که از رشد و پختگی شخصیتی مناسبی برخوردار نیستند دچار شدیدترین حالت اعتیاد شده و از پیش آگهی ضعیفی برخوردارند. همچنین مشخص شده است که برخی از ویژگی‌های شخصیتی که از قبل در فرد معتاد بوده در اعتیاد، درمان و عود نقش اساسی دارد (فیشر، 1998). متغیرهای شخصیتی که با سوء مصرف مواد ارتباط دارد: شامل پایین بودن اعتماد به نفس، کمبود احساس رضایت شخص و کمبود اعتماد به خود و نیاز شدید به تأیید از طرف دیگران، حالت سرکشی، از کوره در رفتن و اضطراب زیاد، ناتوانی در ابراز وجود، بی‌تاب و بی‌قرار بودن و ناتوانی در پذیرش مسئولیت، نقش مهمی در گرایش افراد به مواد مخدر دارد (پیرجلیان، 1380).

بنابراین از آنجایی که شخصیت نقش تعیین‌کننده‌ای بر رفتار مشهود و آشکار فرد دارد این مشکلات می‌تواند ریشه در مؤلفه‌های بنیادین شخصیت داشته باشد. به همین خاطر بخش عظیمی از تحقیقات روی اعتیاد بر موضوع شخصیت افراد معتاد و مؤلفه شخصیتی آنها تمرکز دارد. علاوه بر آن تحقیقات نشان داده‌اند که معتادان غالباً دارای مشکلات جدی شخصیتی هستند و از این رو تمرکز بر روی شناسایی ویژگی‌های شخصیتی به دلیل اهمیت و نقش تعیین‌کننده‌ی این عوامل در پیشگیری و درمان سوء مصرف و وابستگی به مواد می‌باشد (ساراسون، 1373). از طرف دیگر وجود صفات و ویژگی‌های شخصیتی خاص افراد را نسبت به سوء مصرف مواد، ولع، حالات جسمی، هیجانی و تعارضات بین فردی حساس می‌کند و این آسیب‌پذیری درمان را نیز پیچیده‌تر می‌سازد. از اولین پژوهش‌هایی که در جهت شناخت ویژگی‌های شخصیتی معتادان در جامعه ایرانی انجام گرفته، می‌توان به مطالعه اخوت و همکاران (1353) اشاره کرد که در این مطالعه 61 درصد به هروئین و 20 درصد به تریاک معتاد بودند که ویژگی‌های شخصیتی پسیکوتیک و

نوروتیک را از خود نشان دادند. نمرات معتادان در میزان های اضطراب، گرایش به افسردگی، احساس تنهایی، فقر در روابط عاطفی و احساس بی کفایتی بطور قابل ملاحظه ای بیش از گروه گواه بود (حیدری پهلویان و همکاران، 1382). در پژوهشی دیگر فیشر³ و همکاران (1998) با بهره گیری از آزمون 5عاملی شخصیت به دو ویژگی شخصیتی یعنی روان نژندی بالا و وظیفه شناسی پایین، که نقش مهمی در ابتلا و عودهای مکرر بعد از درمان داشته اشاره کرده اند. همچنین بخشی پور رودسری، و همکاران (1387) در پژوهشی بر روی 100 نفر از افراد (50 نفر افراد معتاد و 50 نفر افراد بهنجار) با هدف مقایسه ویژگی های شخصیتی، اختلال های شخصیت و راهبردهای مقابله ای به این نتیجه دست یافتند که معتادان در مقایسه با گروه بهنجار در بعد شخصیتی روان رنجور خویی نمره بالاتر و در ابعاد شخصیتی دلپذیر بودن، انعطاف پذیری و باوجدان بودن نمره پایین تری کسب نمودند. ولی در بعد برونگرایی بین دو گروه تفاوت معناداری دیده نشد.

با توجه به آنچه که در بالا به آن اشاره شد در سبب شناسی وابستگی به مواد، ویژگی های شخصیت یک عامل اساسی می باشد. از طرف دیگر ممکن است ابعاد مختلف شخصیت نقش های متفاوتی در گرایش افراد معتاد به انواع مختلف مواد داشته باشد. بنابراین پژوهش حاضر بر آن است تا بداند کدام یک از ویژگی های شخصیتی در سبب شناسی مبتلایان وابسته به مواد افیونی نقش بیشتری دارند و همچنین کدام ویژگی شخصیتی در تغییر گرایش افراد از مواد افیونی به مواد محرک (شیشه) نقش دارد. برای پاسخ به این سؤالات پژوهش حاضر طراحی و به اجرا گذاشته شد تا گامی در جهت روشن سازی عوامل مؤثر در گرایش به اعتیاد برداشته شود.

³. fisher, I.A

1-3 اهمیت و ضرورت پژوهش

پدیده اعتیاد در جهان امروز بصورت یک معضل خانمان سوز باعث از هم پاشیده شدن بسیاری از خانواده ها، به انحراف کشیده شدن نوجوانان، شیوع و گسترش بیماری ها و ضررهای فراوان اقتصادی و مرگ و میر گردیده است. در واقع اعتیاد به عنوان یک مشکل همه جانبه دامنگیر اجتماع انسانی است (رئوفی، 1378). وابستگی به مواد یک مشکل جدی جهانی است که سلامت عمومی هر جامعه ای را تهدید می کند و منجر به اختلالات روانی، رفتاری و شناختی زیادی در افراد می شود و پایه شیوع انواع بیماری ها از جمله هیپاتیت و ایدز است و هزینه های زیادی را برای جوامع در بردارد (بال⁴، 2002). به لحاظ اهمیت و وخامت مسأله در دهه های اخیر در جهان و بویژه کشور ما که بواسطه وضعیت جغرافیایی، شاهراه عبور مواد مخدر محسوب می شود توجه زیادی به مقوله ی سوء مصرف مواد شده است (نظری، 1377).

فهم علمی گونه شناسی معتادان در کشور ما برای هر نوع اقدام علمی پیشگیری از سوء مصرف مواد بسیار با اهمیت است. چراکه به عقیده پژوهشگران گونه شناسی اعتیاد هم از جهت جمعیت شناختی و نیز روانشناختی به شدت از متغیرهای بومی و فرهنگی تأثیر پذیر می باشد (حیدری پهلویان و همکاران، 1382). از طرفی بین شخصیت و اعتیاد رابطه متقابل وجود دارد؛ یعنی فرد به علت وضع خاص شخصیتی و نیازها و شکست ها، ناتوانی در برخورد با مسائل و ناکامی در زندگی، عدم ثبات عاطفی و ناملايمات دیگر به اعتیاد رو می آورد و اعتیاد نیز به نوبه خود موجب از بین رفتن انسجام روانی و هیجانی شخص می شود. بدین ترتیب بین اعتیاد و شخصیت، دور باطلی ایجاد می گردد که مبارزه با آن مستلزم تغییر شرایط بیرونی و درونی، یعنی ایجاد اراده و روحیه ای قوی و آسیب ناپذیر است (مکری و همکاران، 1387).

⁴.Ball

بنابراین شناخت شخصیت و ویژگی های رفتاری معتادان به منظور پیشگیری یعنی شناسایی و غربالگری شخصیت های در معرض خطر و درمان یعنی بکارگیری سبک درمانی مطابق با سبک شخصیتی معتادان از اهمیت ویژه ای برخوردار است،

نکته قابل توجه آن است که بسیاری از مراکز ترک اعتیاد حتی در سطوح تخصصی نیز صرفاً به مسأله کنار گذاشتن مواد و به اصطلاح سم زدایی توجه دارند و کمتر به رفع تنگناهای روحی، فکری و شخصیتی خود معتاد می پردازند و حتی حضور روان شناس و روانپزشک در این مراکز بیشتر جهت رفع عوارض روحی و روانی ناشی از ترک اعتیاد است، که در این شرایط فرد وابسته، مواد را کنار گذاشته، اما پس از چندی به راحتی به همان نقطه اول برمی گردد. پس با توجه به آن چه گفته شد به نظر می رسد برای ایجاد تغییر در وضعیت افراد وابسته به مواد، لازم است متخصصین به تقویت مبانی فکری و روحی این افراد به ویژه در ارتباط با ویژگی های شخصیتی بپردازند. یافته های این تحقیق می تواند در اختیار روان شناسان، مشاوران، روانپزشکان و تمامی دست اندرکاران، سازمان ها و نهادهایی که با این افراد در ارتباط هستند قرار گیرد.